

Nr 358

Av herr Ahlmark m. fl., om uttalande angående antisemitismen i Sovjetunionen och Östeuropa.

Antisemitismen är ett av de äldsta politiska problemen och en av de mest seglivade fördomar som man kan tänka sig. I några tusen år har judar förföljts och ibland förintats för sin tro och sitt ursprung. I nästan alla århundraden har diskriminering av judar förekommit. Den har varit mer eller mindre hård, mer eller mindre omfattande — men den har nästan alltid funnits där som ett inslag i samhällen av helt olika typ och i helt olika utvecklingsstadier. I vår tid har antisemitismen gått mot ett slags fulländning i brutalitet och slutgiltighet. Sex miljoner mördade judar orkade Hitler och hans anhang med innan nazismen krossades.

Efter det andra världskriget trodde säkert många att nu är antisemitismen så definitivt komprometterad att den inte längre kan vara ett problem. Ingen regim vågar driva dess teser och ingen regering vågar längre utsätta judarna för förtryck och trakasserier. Ty den regering som gör det skulle komma att drabbas av ett så kraftigt fördömande av världssopinionen att den tvingades till reträtt och anständighet.

Det gick inte så. Antisemitismen levde vidare. I demokratierna är den så noga övervakad att den i regel inte utgör ett allvarligt problem. Det är värre i de länder där gruppdiskriminering och grupphets inte brännmärks av en fri press. Under Stalins tid utrensades i Sovjet ett stort antal judar från ledande befattningar. Men avstaliniseringen satte inte punkt för antisemitismen. På 1960-talet ökade den åter. Nu efter sexdagarskriget är antisemitismen i Sovjet och Östeuropa så påtaglig att den åter är ett brännande problem inför 1970-talet.

Men, kan någon invända, nu gäller det inte antisemitismen. Vad som propageras i kommunistländerna är antisionism, och det är något annat. Vi medger gärna att det ibland kan vara svårt att dra en gräns mellan antisemitism och antisionism i uttalanden och karikatyrer. Kritik mot Israel och mot idén om Israel kan ofta te sig som något värre, som en nyhets mot det folk som så ofta levit i utplåningens skugga. Och visst kan vi i Europa i dag vara överdrivet känsliga för formuleringar som så snabbt leder våra tankar till Tredje rikets propaganda.

Men även om gränsen ibland kan vara svår att dra upp, är det alltför tydligt att antisionismen i Sovjet och Östeuropa återigen i stor utsträckning slagit över i antisemitism. "Det är antisemitism när någon angriper

juden därför att han är jude." Så sade Wladislav Gomulka i ett tal för ett år sedan. Det är just detta — man angriper judar därför att de är judar — som nu sker i både Sovjet och Gomulkas eget land.

Denna diskriminering tar sig många uttryck. Man förhindrar undervisning i jiddisch och hebreiska, trots att massor av andra språk lärs ut till etniska minoriteter. Man försvårar eller förhindrar utgivningen av tidningar på de judiska språken. Man minskar år från år antalet synagogor; de är nu i Sovjetunionen nere i omkring 60 stycken. Det finns ingen judisk teater i Sovjet — den sista stängdes av Stalin. Praktiskt taget inga böcker trycks längre på jiddisch. Andra folkgrupper i Sovjet, som är mycket mindre än de 2—3 miljonerna judarna, ges betydligt större frihet och resurser. Alvar Alsterdal är den kanske främste svenske experten på judarnas förhållanden i de kommunistiska länderna; vi utgår i hög grad från de fakta som han presenterat bl. a. i boken "Antisemitism antisionism" (Stockholm 1969). Enligt Alsterdals mening pågår i Sovjetunionen en systematisk kulturell utarmning av den judiska folkgruppen. En annan bedömare har beskrivit denna tendens som "kulturellt folkmord".

I det kommunistiska partiet och i förvaltningen är judarna klart underrepresenterade i förhållande till sin andel av befolkningen. I diplomatin och krigsmakten, där de tidigare var ganska många, är de nu försvunna. Samtidigt hindrar man judarna att utvandra till Israel. I strid mot tidigare löften låter man dem inte återförenas med sina familjer i andra länder.

Mosaiska trosbekännare diskrimineras också på andra sätt. I den anti-religiösa propagandan är utfallen mot judarna särskilt hårda och långtgående. I en bok av en ledande sovjetisk antisemit sägs att judaism och sionism har samma mål, att "andligen förslava hela mänskligheten". Medan man förhindrar tryckningen av judiska böcker publicerar man alltså skrifter med våldsamma utfall mot judarna i Sovjet och ute i världen. Vad det kommunistiska partiet i Sovjet strävar efter tycks vara att ta bort allt som kan finnas av judiska traditioner, religionsutövning och nationellt medvetande.

Efter kriget mellan Israel och arabstaterna i juni 1967 har kampanjen och propagandan skärpts och blivit mer extrem. Nu anklagar också de centrala sovjetiska tidningarna judarna för sammansvärjningar och imperialism och för att använda nazistmetoder. Man talar om "sionistiska gangsters" och publicerar karikatyrer där judar och israeler beskrivs som Hitlers efterföljare och mänsklighetens dödgrävare. En rad av dessa teckningar från senare år har tryckts i en svensk, dokumentär skrift. I sin vulgaritet och hatiskhet påminner de på många sätt om nazismens bildpropaganda i *Der Stürmer* och andra antisemitiska tidningar för trettio år sedan.

I Polen har kampanjen gått ännu längre. De antijudiska utrensningarna där har blivit en del av maktkampen inom det kommunistiska partiet. Tusentals judar har lämnat Polen sedan sexdagarskriget. Ännu fler väntar på att få göra det. Ändå var det inte många tusen judar som fanns kvar i Polen efter kriget sedan Hitlers gaskamrar och avrättningsbataljoner gjort sitt och sedan merparten av de överlevande utvandrat till Israel. Det är nästan ofattbart att i just det land som rymde Auschwitz och andra dödsfabriker en ny totalitär regim nu skall utnyttja den kvarblivande folkspillran för att i maktpolitiska syften vädja till en latent, folklig antisemitism. Polen, säger Alvar Alsterdal, håller nu till sist på att bli "judenrein".

Det finns alla skäl för den svenska riksdagen att med vaksamhet och allvar följa utvecklingen mot en skärpt antisemitisk hållning i kommunistländerna; den har inträffat också i Tjeckoslovakien efter den sovjetiska ockupationen. Särskilt angeläget har det blivit att efter sexdagarskriget belysa dessa tendenser. Under det senaste året har det ibland i debatten, också i Sverige, smugits in tonfall i kritiken mot Israel och sionismen som med sina överdrifter, generaliseringar och fördömanden lätt kan komma att vädja till antisemitiska stämningar och fördomar. Formuleringar ur t. ex. Staffan Beckmans bok "Palestina och Israel" (1969) och från flygblad från den s. k. Aktionsgruppen för Palestinas folk ger obehagliga exempel. Viktigt för förståelsen av konflikten i Mellersta Östern är det också att öka kunskapen om den antisemitiska propagandan och politiken i en rad arabstater.

Riksdagen har alla skäl att slå fast sin hållning inför antisemitisk propaganda och förföljelse av judar. Mot bakgrund av vad som ovan anförts hemställer vi,

att riksdagen i ett uttalande uttrycker sin oro för och sitt avståndstagande från de antisemitiska inslagen i den politik som förs i Sovjetunionen och delar av Östeuropa, främst Polen;

att riksdagen samtidigt uttrycker som sin mening att de judar i Sovjetunionen som önskar utvandra bör beredas möjlighet att göra det.

Stockholm den 27 januari 1970

Per Ahlmark (fp)

Evert Svensson (s) Thorbjörn Fälldin (cp) Staffan Burenstam Linder (m)
i Kungälv
